

Романчук К. В.

Завідувач кафедри міжнародної економіки,
доктор економічних наук, доцент, сертифікований аудитор
Соколовська В. В., Студентка 5 курсу,
Житомирський державний технологічний університет

ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ: ПРАКТИКА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА УКРАЇНИ

Для того, щоб забезпечити стабільність економіки України необхідне ефективне функціонування податкової системи. Одним з найвагоміших із групи прямих податків у податковій системі України є податок на прибуток підприємств. Саме тому покращення сучасного стану його справляння – одна з найвагоміших соціально-економічних проблем, від швидкого вирішення якої значною мірою залежить подальший розвиток малого і середнього бізнесу в Україні. Наразі, коли підприємства здійснюють свою господарську діяльність під значним податковим тягарем, доцільно розглянути систему оподаткування нашої держави у порівнянні з більш економічно розвинутими країнами Європейського Союзу (далі – ЄС).

На сьогоднішній день до зарубіжного досвіду оподаткування прибутку підприємств зверталися в своїх роботах О. Данілова, Ю. Іванова, Є. Подакова, Л. Бойко, М. Мельник, О. Міночкіна, М. Петік, П. Хомина та інші. Науковці досліджують місце і значення податку на прибуток у системі оподаткування, особливості його справляння в різних країнах світу. Дані праці є вагомим кроком на шляху вирішення важливих проблем оподаткування, проте окреслене питання на сьогодні не можна вважати остаточно вирішеним.

Прибуток є головним джерелом відтворення підприємства в сучасних умовах. Максимізувавши його суми у розпорядженні підприємств, буде забезпечено ефективне зростання економіки. Податок на прибуток підприємств є одним із бюджетоутворюючих податків. Високе податкове навантаження стимулює платників податку до пошуку правомірних способів оптимізувати оподаткування; збільшує грошові обороти тіньового сектору та посилює тенденції до корупційних проявів.

Останнім часом в країнах Європи сформувалася тенденція поступового зниження ставки податку на прибуток. Вона в середньому становить близько 22 %, тоді як ще декілька років тому перевищувала 30 %. Рівень ставки податку на прибуток в Україні станом на 2016 рік становить 18 %. Існують країни, де ставка податку на прибуток значно вища, ніж в Україні. В Європі лідером за розміром податку на прибуток є Франція – 38 %, у Бельгії – 34%, в Італії – 31,4%, у Німеччині – 29,6 %. Високі ставки податку притаманні країнам з усталеною економічною моделлю [3].

Також в Європейському Союзі є країни зі значно нижчими ставками податку на прибуток. На Кіпрі вона встановлена на рівні 12,5 % з метою залучання закордонних активів (інвестицій) [3]. Втім одного низького податку для даної цілі мало, необхідно враховувати й інші фактори. Щороку Світовим банком публікується рейтинг країн за легкістю ведення бізнесу в них, у якому оцінюються нормативні акти, що регулюють діяльність малих і середніх підприємств протягом всього життєвого циклу, та порядку їх застосування на практиці. В 2016 році Україна, піднявшись на 13 позицій, посіла 83 місце з 189 країн світу, що є позитивною тенденцією [4]. Якщо уряд надалі буде впроваджувати економічні реформи, то можна сподіватися не тільки на збереження, але і на значне покращення позицій України у світових рейтингах легкості ведення бізнесу.

Потрібно зазначити, що в різних країнах суми сплаченого податку на прибуток використовуються на різні цілі. У Німеччині, Іспанії, Греції, Ірландії за його рахунок стимулюють інвестиції, у Бельгії, Люксембурзі, Англії, Франції – розвивають малий

бізнес. Для розвитку депресивних регіонів використовуються надходження від сплати податку на прибуток в Португалії, Іспанії, Італії, і для вирівнювання бюджетів різних рівнів – в Італії, Португалії, Німеччині. До того ж у багатьох зарубіжних країнах при виникненні необхідності збільшення бюджетних надходжень, є практика не збільшувати загальну ставку податку на прибуток підприємства, а вводити додатковий податок, що залежить від різних критеріїв. Так, наприклад, у Німеччині встановлено так званий додатковий «податок солідарності». Він складає 5,5 % від загальноприйнятого податку на доходи корпорацій [2].

Сьогодні в Україні налагоджено податкову систему, яка є досить схожа своїм складом і структурою на податкові системи розвинутих європейських країн. Законодавство щодо питань оподаткування розроблено з урахуванням норм європейських податкових законів, але одночасно справляння податків в Україні деякою мірою відрізняється від країн ЄС.

Податкова звітність з податку на прибуток в багатьох країнах ЄС подається 1 раз на рік (Великобританія, Чехія). Проте в Україні кількість звітних періодів значно більше. Внаслідок цього платник податку витрачає більше часу на справляння податків.

В деяких Європейських країнах (Швеція, Великобританія, Данія) застовується Єдиний рахунок – це система сплати податків, що є найбільш ефективною, некорумпованою і простою у використанні. Вона дає змогу платникам податків сплатити кошти по всім податкам та зборам одним платіжним документом і абсолютно запобігає виникненню помилок при перерахуванні коштів. Одночасно податкові органи бачать реальний стан розрахунків платників податків. Тому не може виникнути ситуація, коли у одного платника податків одночасно по одному податку обліковується переплата, а по іншому податковий борг. В зазначених країнах платники податків вважають дане нововведення найвагомішим досягненням податкових органів, що значно налагодило взаємовідносини з податковими органами, скоротило бюрократичні процедури і витрати, пов'язані зі сплатою податків. Багато країн в ЄС почали застосовувати подібну систему податкових платежів, зокрема, за останні роки Єдиний рахунок для сплати податків запроваджено також в Бельгії. На даний момент в Україні запровадження Єдиного рахунку для сплати податків знаходиться в стані розробки.

Для покращення свого становища Україні необхідно поступово знижувати ставку податку на прибуток до рівня 15 %, використовувати при цьому міжнародний досвід, адаптувати його до специфіки та умов розвитку нашої країни, створювати умови, в яких майже неможливо буде ухилитися від сплати податкових зобов'язань. Ці дії призведуть до поступового збільшення надходжень до державного бюджету. Також необхідно подбати про доцільне розподілення податкових надходжень. За умови ефективних реформ податкової системи щодо зниження реального податкового навантаження, Україна матиме шанси стати конкурентоспроможною в світовому просторі.

Список використаних літературних джерел

1. Європейські ставки податку на прибуток// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://ltssinternational.com/name/data/elid/227>
2. Міжнародний досвід: адміністрування податків в Європі та в Україні// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2015_povidomlenia-modernizatsia/59283.html
3. Податок на прибуток – чинник стимулювання економіки?// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?podatok_na_pributok__chinnik_stimulyuvannya_ekonomiki&objectId=1127412
4. Світовий банк опублікував рейтинг країн за легкістю ведення бізнесу// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/rubric->

abroad/1567623svitoviy_bank_opublikuvav_reyting_krain_za_legkistyu_vedennya_biznesu_1877665.html

5. Щотижневий аналітичний вісник Міжнародного центру перспективних досліджень (МЦПД) «ForeignPolicyInsight» (Зовнішньополітичні акценти) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://icps.com.ua/publications/periodic/FPI/11844.html>